

Belastingroute afgesloten

Amerikaanse multinationals halen hun opgepote winsten uit belastingparadijs Nederland

PAGINA E6-7

Nederlands ultieme fiscale lokkertje is niet meer

De fiscale topattractie waarmee Nederland als belastingparadijs fungeerde, is in 2020 ten onder gegaan. Honderden Amerikaanse bedrijven, waaronder Pfizer, profiteerden ervan. Fiscalisten werken alweer aan nieuwe belastingroutes.

Door onze medewerkers

Gidi Pols en **Jochem van Staalduine**

Trouble in my paradise", is de eerste gedachte van fiscalist Cees Jorissen. Heel even lijkt het erop dat het de Europese ministers van Financiën gelukt is. Op 29 mei 2017 ondertekenen ze een richtlijn die de draagmuur weglaat onder belastingparadijs Nederland: de cv/bv-structuur. Althans, dat denken ze. Want terwijl de ministers hun handtekening zetten, werken Nederlandse fiscalisten als Jorissen alweer aan een nieuwe route om belasting te omzeilen.

De cv/bv-structuur is tot dat moment het ultieme lokkertje voor Amerikaanse bedrijven op zoek naar een regiokantoor voor Europa. Doordat belastingregels van Nederland en de VS slecht aansluiten, beginnen Amerikaanse bedrijven als Ralph Lauren en Pfizer vanaf de jaren negentig met belastingvrij geld oppotten in een Nederlandse commanditaire vennootschap (cv). Het geld in deze spaarpot gebruiken de bedrijven voor investeringen, of ze dirigeren het op een fiscaal voordelig moment naar aandeelhouders. De Nederlandse bv is nodig om de gelden uit het buitenland te ontvangen, die dan naar de cv gaan. Dit zorgt ervoor dat het bedrijf gebruik kan maken van het Nederlandse fiscale voordeel.

Grote Amerikaanse bedrijven als Tesla, Reader's Digest en tv-serieproducent AMC (*Breaking Bad*, *Mad Men*) hadden of hebben zo'n Nederlands spaarpotje, blijkt uit onderzoek van The Investigative Desk voor *NRC*. Het journalistiek collectief vond 66 cv/bv-structuren van bedrijven met een hoofdkantoor in de Verenigde Staten. Die multinationals gebruiken Nederland niet om hun kleingeld te bewaren: alleen al de 36 cv's die een jaarverslag over 2019 indienden, hebben samen voor 170 miljard euro op de balans.

Fiscale pornografie

Cees Jorissen is begin deze eeuw een van de fiscalisten die Amerikaanse bedrijven overhaalt naar Nederland te komen. Hij leidt in die dagen de twaalf man tellende Dutch Desk van zakelijk dienstverlener Deloitte in New York. In Italië maatpak met rode das verleidt hij financieel directeurs tot de keuze voor een cv/bv-structuur in Nederland. „Als je een effectief belastingtarief hebt van meer dan 8 procent, ben je een sukkel“, is een van zijn favoriete zinnen. Over de cv/bv-structuur: „Dit noemen wij fiscale pornografie“ - onbehoorlijk leker, bedoelt hij. Sputtert een directeur tegen, dan antwoordt de fiscalist: „We overtreden geen enkele wet.“

In Nederland tuigen tientallen Deloitte-collega's de door Jorissen verkochte belastingstructuren op. Jorissen en collega's bij vergelijkbare adviesbureaus halen in die jaren Amerikaanse ondernemingen als waarde-transportbedrijf Brink's, tuingereedschapmaker Toro en schoenverkoper Foot Locker binnen. Ze werken voor de bv Nederland, vindt de fiscalist zelf. Als de Amerikanen naar Nederland komen voor een cv/bv, brengen ze regionale hoofdkantoren en banen mee. „Dit soort constructies structureel de grond in boren, is niet terecht“, zegt Jorissen. „Nike levert Europa namelijk wel 14 miljard aan loonbelasting op en 7 miljard aan btw. En ja, er gaat ook 1,5 miljard aan royalties naar boven.“

EU-lidstaten willen einde maken aan constructies voor belastingontwijking

Ook de Nederlandse staat is in die jaren overtuigd van de voordelen van internationale belastingconcurrentie. In 2015 hebben 706 Amerikaanse multinationals een belastingvrije Nederlandse spaarpot, zo schat het ministerie van Financiën. Deze bedrijven leveren Nederland volgens de berekening van het ministerie dat jaar 2 miljard euro loonbelasting en 854 miljoen euro vennootschapsbelasting op. Welk deel van die miljarden Nederland aan de belastingroutes dankt, durft het ministerie niet te schatten.

Tegenwerking

Het buitenland kijkt anders aan tegen het Nederlands fiscale lokmiddel. Vanaf 2008 proberen EU-lidstaten via Brusselse overlegorganen een einde te maken aan fiscale constructies waardoor zij belasting kunnen mislopen, zoals de cv/bv-structuur.

Maar Nederland komt in de vergaderzaaltes steeds met nieuwe argumenten om beslissingen uit te stellen, blijkt uit promotieonderzoek van Martijn Nouwen. De wetenschapper van de Universiteit Leiden vroeg in Brussel niet-openbare notulen op van ambtenaren van de Europese Commissie. Daaruit blijkt dat de Nederlandse vertegenwoordiging in 2009 conclusies van door 'Brussel' ingehuurd onderzoekers „nogal willekeurig“ vindt. De financiële experts hebben Nederland in een rijtje gezet met drie landen die hun wetgeving niet op orde hebben. Ook laten de Nederlanders weten dat 'dit niet het juiste moment is' om positie te kiezen, vanwege naderende verkiezingen.

Een jaar later is het informele karakter van het Brusselse overleg volgens de Nederlanders een probleem.

FOTO PHOTOGRAPHER: JIB REED / BLOOMBERG

Crocs

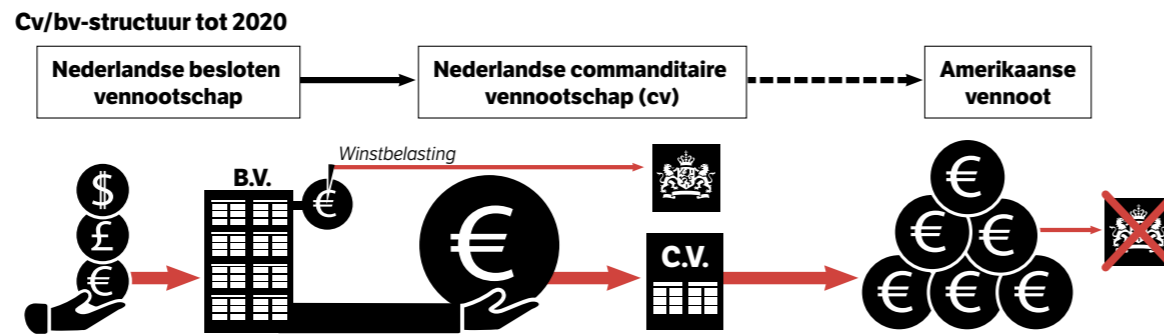
Modedeskundige Cécile Narinx bombardeerde het „Jompe schoei- sel“ van Crocs vorig jaar tot salonfähig. Niet voor niets: Crocs zijn hip. In de afgelopen drie jaar ontwierp een stroom supersterren een eigen versie van de plastic klomp: een schattig exemplaar van actrice Drew Barrymore, stoere zwarte van zanger Post Malone, schoolbusgele van Justin Bieber en als klapper *glow-in-the-dark* Crocs van de Puerto Ricaan Bad Bunny, de meest gestreamde artiest op Spotify in 2020. De jaarmozetten van het lelijke eendje onder het schoeisel zitten sinds 2018 flink in de lift. Bijna de helft van de omzet komt uit Azië, Europa, het Midden-Oosten en Zuid-Amerika. Dat Crocs-geld stroomt vanaf 2006 naar de Nederlandse onbelaste spaarpot van Colorado Footwear cv.

Tussendoor moet het geld nog wel even langs een Nederlandse bv.

De Belastingdienst ging in een zogeheten *ruling* akkoord met de constructie, als Crocs 3,2 procent van de royalty-betalingen in de bv zou achterlaten. Over dat geld heft Neder-

land belasting. Later paste Crocs de structuur iets aan en verstuurde de bv onbelast winstuitkeringen in plaats van royalty's naar de cv. Tussen 2015 en 2020 is 297 miljoen euro aan dividend naar de cv gestroomd. Over de winst van de bv heeft Crocs in die jaren in totaal 14 miljoen euro betaald, ofwel zo'n 4 procent belasting. Als staatssecretaris Joop Wijn (Financiën, CDA) in 2005 de antimisbruikbepaling in werking had gelaten, had Crocs over die jaren nog eens 44,5 miljoen euro belasting moeten aftikken. Inmiddels heeft Crocs een nieuwe constructie op touw gezet. De fiscalisten van het schoenenbedrijf hebben een aftrekpost van 492,5 miljoen dollar gecreëerd, door het intellectuele eigendom op papier aan de bv te verkopen. Crocs maakt in Nederland formeel 'slechts' tientallen miljoenen euro's winst per jaar. Als dat zo blijft, kan Crocs de komende decennia nog genieten van Nederlands fiscale vriendelijkheid. Crocs reageerde niet op meerdere verzoeken om contact via telefoon en e-mail.

Hoe Amerikaanse bedrijven de cv/bv-structuur gebruikten voor belastingontwijking

Dochterbedrijven uit de hele wereld betalen royalties aan de bv. De royalties mogen ze aftrekken van hun winst.

De bv schuift bijna al het inkomen door naar de cv. Over de paar procent die achterblijft, heft Nederland winstbelasting.

De cv pot het geld op, wachtend op een fiscaal gunstig moment om het naar de VS te halen of om het te investeren. Zolang het geld in de cv blijft is het onbelast.

NRC 090921 / FG, SC

FOTO CALLIE LUPKIN / BLOOMBERG

Ralph Lauren

Journalisten van krant de *Orlando Sentinel* ontdekten vorig jaar dat kledingbedrijf Ralph Lauren slim gebruik maakt van een gat in het belastingstelsel van Florida. Met een voordeel van 1,3 miljoen dollar als resultaat. Dat valt in het niet bij de belastingontwijking via Nederland. Sinds 1999 heeft het kledingimperium een commanditaire vennootschap in ons land: Acqui Polo cv. Alleen al in de jaren 2017 tot en met 2019 kwam er 972 miljoen euro aan dividend binnen bij de cv. 558 miljoen daarvan kwam geheel onbelast uit de Nederlandse bv Ralph Lauren Holding. Hiermee profiteerde Ralph Lauren mogelijk van illegale staatssteun door Nederland. Had staatssecretaris Joop Wijn (Financiën, CDA) de antimisbruikbepaling intact gelaten, dan had de kleermaker 15

procent dividendbelasting betaald. Dit komt neer op 83,7 miljoen euro aan misgelopen belasting voor Nederland. Net als Pfizer lijkt Ralph Lauren zijn Nederlandse spaarpot leeg te maken. In 2019 keert de Nederlandse cv in een klap ruim een miljard euro uit aan de Amerikaanse vennoten. De timing scheelt geld. Had Ralph Lauren het miljard vóór 2018 naar de Verenigde Staten gebracht, dan zou het bedrijf er zo'n 363,9 miljoen euro belasting hebben betaald. Van dat bedrag bespaart Ralph Lauren door het gunstige overgangstarief van Trump minimaal 202 miljoen euro. Wat Ralph Lauren met de deels leeggehaalde Nederlandse cv gaat doen, is nog onbekend. Ralph Lauren reageerde niet op meerdere verzoeken om contact via telefoon en e-mail.

FOTO DINDRAPHARIA / GETTY IMAGES

Pfizer

De grootste en oudste commanditaire vennootschap op de lijst van The Investigative Desk is van vaccinproducent Pfizer. Pfizer registreerde zijn vennootschap al in 1997. De balans van het bedrijf bevat in 2019 voor 64,9 miljard dollar (54,9 miljard euro) aan activa. Sinds 2018 maakt Pfizer gebruik van Trumps belastingwet om C.P. Pharmaceuticals International CV, tegen een gunstig tarief te legen. In dat jaar maakte het farmaceutische bedrijf bekend in de Verenigde Staten 15 miljard dollar 'repatriëringsbelasting' te betalen, verspreid over acht jaar tijd. Uit de Nederlandse cv nam Pfizer daarna in twee jaar bijna 130 miljard dollar dividend op. Over dat bedrag betaalt Pfizer dankzij Trump 8 of 15,5 procent belasting.

Uitgaande van het hoogste tarief komt de belastingaangifte van de vaccinproducent uit op maximaal 20,15 miljard dollar. Had Pfizer diezelfde som eerder aan de cv onttrokken, dan had het bedrijf 45,5 miljard dollar belasting betaald. Gezien de steeds lagere cv is het niet aannemelijk dat Pfizer zijn vaccinwinst in Nederland zal onderbrengen. Het jaarsverslag over 2020 is nog niet gepubliceerd, dus met zekerheid is dat niet te zeggen. Pfizer ontkent desgevraagd in het verleden of in het heden een cv/bv-structuur te hebben gehad. De commanditaire vennootschap van de farmaceut is volgens een woordvoerder een gewone houdstermaatschappij die „nooit is gebruikt om belasting te ontwijken“.

Over dit artikel

The Investigative Desk is een collectief van gespecialiseerde onderzoekersjournalisten. Het financiert zijn werk met donaties, subsidies, beurzen en honoraria. Zijn geldgevers hebben geen rol of inhoudelijke zeggenschap in zijn onderzoeken en publicaties. Meer informatie op www.onderzoekredactie.nl. Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door het Steunfonds Freelance Journalisten.

De aanbevelingen die andere EU-lidstaten zien als opmaat naar formele regels, beschouwt Nederland als „vage politieke sturing“ die „transparante en afdwingbare“ wetgeving in de toekomst juist in de weg zal staan.

Als Nederlandse vertegenwoordigers in 2011 beweren dat de zogeheten Groep Gedragscode helemaal geen mandaat heeft voor de beslissing om dit soort structuren eventueel af te schaffen, lukt het Denemarken even niet zich diplomatiek uit te drukken. „Matches [het niet aan elkaar aansluiten van belastingregels] en Nederland worden gebruikt voor internationale belastingplanning. Dit moet worden besproken in de Groep“, aldus de notulen.

Het zal dan nog vijf jaar duren tot de discussie in Brussel resultaat oplevert, onder invloed van onthullingen over belastingontwijking en internationale sluiproutes (Panama Papers, LuxLeaks). Nederland is in 2016 zelf EU-voorzitter en bombardeert bestrijding van belastingontwijking tot een van de prioriteiten. Maar tot verbazing van andere EU-lidstaten ontbreken in de Nederlandse voorstellen concrete plannen om de cv/bv-constructie aan te pakken. „Toen werd ook nadrukkelijk naar ons gekeken. Men vroeg Nederland: waarom zitten die hybride mismatches er nou niet in?“, zei toenmalig minister Jeroen Dijsselbloem (Financiën, PvdA) daarover later in de Tweede Kamer.

Pas nadat Nederland de voorzittershamer heeft afgestaan, lukt het de EU-lidstaten de belastingroute via Nederland te sluiten. Minister Dijsselbloem probeert namens het kabinet dan nog extra tijd te regelen voor in Nederland aanwezige Amerikaanse bedrijven. In plaats van invoering per 2019 pleit hij voor 2024 en later 2020. Daarmee negeert de minister een wens van de Tweede Kamer. Een dag nadat de Kamer een SP-motie heeft aangenomen om invoering in 2019 te accepteren, zeggen Nederlandse ambtenaren in Brussel 'groot belang te hechten' aan een jaar uitstel.

Uiteindelijk krijgen Dijsselbloem en zijn coalitiepartners van de VVD hun zin. Amerikaanse bedrijven krijgen tot 2020 om hun fiscale zaakjes opnieuw in te richten. Vanaf dat moment is de cv/bv-structuur niet zozeer verboden, maar een stuk onaantrekkelijker geworden voor belastingontwijkers. Een specifieke bepaling waar Nederland over ruziede met Denemarken gaat zelfs pas in vanaf 2022.

Zoektocht naar alternatieven

Voor Jorissen en zijn Nederlandse collega-fiscalisten is het Brusselse gekraak een teken om te beginnen met een zoektocht naar alternatieven voor de cv/bv-structuur. Vanaf 2017 bedenken ze constructies om Amerikaans geld met een kleine omweg als- nog via Nederlandse dochterbedrij-

ven te laten lopen. Mogelijkheden genoeg. Jorissen: „Dan verplaatsen we de structuur toch naar Hongkong, Singapore, Zwitserland, Gibraltar of het Midden-Oosten. Als dit soort ontvangende landen maar een laag tarief hebben, kunnen we het nog steeds combineren met een Nederlandse bv.“

Maar dat had al snel geen zin meer, stelt Jorissen vast. Uitgerekend de Amerikaanse president Trump is verantwoordelijk voor de doodsteek van de cv/bv-structuur. Een half jaar nadat de Europeanen hun richtlijn hebben uitgevaardigd, tekent Trump een nieuwe belastingwet. Op korte termijn levert die Amerikaanse multinationals grote fiscale voordelen op over opgepotte winsten. Het nadeel: ze kunnen in dit nieuwe systeem belastingheffing niet meer eindeloos uitstellen door geld te verstoppert in buitenlandse spaarpotjes.

De belastbare winst van Crocs is dankzij fiscalisten in Nederland nog jaren nul

Of de belastingopbrengst van de Amerikaanse fiscus op lange termijn hoger uitvalt door Trumps belastingwet is nog zeer de vraag. Gabriel Zucman, prominent belastingwetenschapper aan de University of California, Berkeley, concludeerde in juli dat Amerikaanse multinationals voorlopig hetzelfde deel van hun winst in belastingparadijs blijven boeken. Tegelijkertijd concludeerde hij dat Nederland tegenwoordig een relatief kleiner deel krijgt. Jorissen: „Het *playbook* waar mijn generatie fiscalisten goed rijk mee is geworden, kan de deur uit.“

Niet dat Jorissen en zijn collega's nu werkloos zijn - trucs genoeg. Voor cv/bv-gebruiker Crocs creëerden financieel experts in Nederland bijvoorbeeld een aftrekpost van honderden miljoenen. Daardoor zal de belastbare winst van de schoenverkoper nog jarenlang op nul uitkomen.

„Tussen Europese landen blijft natuurlijk concurrentie bestaan om Amerikaanse multinationals te trekken“, zegt Jorissen. Hij raadt zijn klanten tegenwoordig andere Nederlandse fiscale voordelen aan, zoals de innovatiebox - een fiscale regeling om innovatie te stimuleren. Toch merkt hij dat bestuurders van multinationals minder staan te trappelen voor belastingontwijking. „De bevolking vindt er nu van alles van, en daarmee de bestuurders ook. Die willen reputatieschade voorkomen. Het echte pingelen is voorbij.“

Of hij het jammer vindt? „Ach nee, het hoort bij de tijd. Wij beginnen gewoon aan een nieuw playbook.“